

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

114. An si quis v. g. emisit votum ieiunandi singulis sextis Feriis, & in illis aliquando incidat vigilia Nativitatis Domini, possit in collatione serotina sumere quantitatem pinguiorem? Et ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

RESOL. CXIII.

An collatio serotina in Vigilia Natiuitatis Domini sit sumenda in magna quantitate ratione consuetudinis? Et an talis extensio militet etiam in Religiosis difficultas est? Et notatur Curiales Romanos non frangere ieiunium facientes collationem, ut vulgo dicitur grossam secundum consuetudinem Romanae Curiae Ex p. 1. tract. 9. Ref. 35.

- §. 1. Prima opinio negat: Ita Nauarrus in Man. c. 11. num. 15. reprobat contrariam consuetudinem. Idem docet Rodriguez in sum. tom. 1. c. 23. n. 10. Anton. Bernard. in sum. c. 22. n. 23. Angles in 4. tract. de ieiun. q. 9. art. 2. diff. 4. dub. 1. & alij. 2. Secunda opinio affirmat, vbi talis consuetudo adesset: & sic docet Villalobos in sum. tom. 1. tract. 23. diff. 7. num. 5. Ledesma vbi supra. Llamas Beja part. 1. cas. 3. Medina in instruct. Sac. part. 1. cap. 14. §. 10. & alij. 3. Tertia opinio distinguit, & est Petri de Cenedo in quest. canon. q. 41. num. 5. vbi sic asserit: [In Diocesisbus & Prouinciis, vbi sic vsu receptum est, vt in Vigilia Natiuitatis Domini assumi possit in collationem, quantum libuerit ex variis fructibus neque prelati reclamant; sed potius ipsi Confessores, & Praedicatorum eam consuetudinem sequuntur, huiusmodi certe consuetudo excusabit a transgressione praeccepti ieiunij; & in hoc casu procedit opinio affirmans. Si autem in aliquibus Prouinciis ab hac consuetudine reclamant Praelati, neque viri timorati eam acceptant, non excusentur a culpa: quia videtur potius corruptela, quam consuetudo rationabilis. Et in hoc casu procedit opinio negans.] Ita Cenedus. 4. Quid ego sentiam, dicam breuiter. Omnes istae tres sententiae sunt probabiles: sed quia Azorius p. 1. lib. 7. c. 8. q. 8. affirmat, vbi cumque in Vigilia Natiuitatis ferre esse consuetudinem introductum, vt duplo maior solito collatio serotina efficiatur; ideo puto cum Fagundez Praecep. 4. lib. 1. c. 24. n. 19. in tali die posse sumi pro refectiuncula vncias sexdecim plus, minusve ex pane, vel ex dulciariis. 5. Sed an talis extensio militet etiam pro Religiosis difficultas est: nam Hieronymus Llamas in sum. p. 3. c. 5. §. 25. putat, talem consuetudinem inualuisse apud Religiosos sed hoc mordicus negat Villalobos, vbi supra, in summa, tom. 1. tract. 23. diff. 7. num. 5. Ledesma in summa tom. 2. ar. 27. c. 2. concl. 4. in fin. vbi ait: [Entre los Religiosos esta costumbre no ha preualecido.] Et in nostra Religione certum est non extare. Ideo negatiue respondendum videtur. 6. Notandum est ex his, Curiales Romanos non frangere ieiunium, facientes collationem grossam, secundum consuetudinem Romanae Curiae: quia tales videntur generaliter dispensati, postquam Papa sciens eam tolerat, nec Confessores, & Praedicatorum, eam damnant; licet hoc, vt bene obseruat Cenedo, vbi supra, n. 4. non, quia efficitur & committitur Romae, in alijs Prouincijs, & regnis extendendum est. Vide Caeret. in verb. §. ieiunium, iuxta fin. Armil. in sum. verb. eod. n. 12. Tolerum lib. 7. cap. 8. in fin. & alios.

Sup. hoc sup. in Ref. 111. §. 1. & in Ref. 112. §. 1. & in Ref. seq. §. 1. & in Ref. 1. post seq. §. Notandus, in princ. & sup. in tr. 4. Ref. 24. §. 1. & inf. in hac ipsa Ref. in §. Quid ego. Et pro eo quantum libuerit, contento in lin. §. 5. Tertia, huius Ref. in Ref. 1. huius not. in eod. §. 1. & in Ref. 2. §. 2. & in Ref. 3. §. 1. & 2. & in Ref. 2. in eodem §. & in Ref. 5. §. 1.

N A
n i a
L. IV V
III

vbi sic: [Los Cantores conduzidos por estipendio, y los que tienen Prebenda por el canto, estan escusados de ayunar, si el ayuno estorua al exercicio de la voz. Y lo mismo es en los Cantores aquien dan salario, por que firuan de solez algun Principe.]

RESOL. CXII.

An in Vigilia Natiuitatis Domini si quis vellet sumere collationem serotinam mane, possit illam sumere in quantitate, qua licitum est illam sumere sero? Et responditur in collatione serotina Vigilia Natiuitatis Domini posse sumi duplicem maiorem quantitatem, quam licitum est sumere in alijs ieiunijs etiam si Vigilia incidat in Sabbatho, & festum Natiuitatis in feria secunda? Ex p. 9. tr. 6. & Misc. 1. Ref. 17.

De hoc casu olim interrogatus fui a quodam Eminentissimo. Pro quo suppono id, quod alibi firmavi, in collatione serotina Vigiliae Natiuitatis, posse sumi duplex maiorem quantitatem, quam licitum est sumere in alijs ieiunijs. Ergo si in alijs licitum est sumere vncias octo, erit in illa licitum sumere vncias 16. & ita, me citato, tenet Ioannes Henriquez in opp. tract. 16. q. 5. 1. Suppono secundum, aliquos probabiliter asserere, quod si dies Natiuitatis veniat feria secunda, & transferatur ieiunium in Sabbathum, licitum esse in Sabbatho sumere in collatione eandem duplicatam quantitatem vnciarum 16. & ita, praeter Doctores a me alibi citatos, docuit nunquam satis laudatus Basilius Ponticus, teste Caramuele in Regul. D. Benedicti, diff. 128. n. 161. sic asserente: [In vigilia Natiuitatis poteris facere collationem secundum vsum Patriae, & Communitatis, non aliter; quia magna quantitas non vbiunque recepta. Inciderat natalis Domini in feriam secundam, vnde ratio videbatur cessare: consultus doctissimus P. Mag. Basilius de Leon, Cathedralicus primarius in Vniuersitate Salmaticensi, respondit, posse illa die Sabbathi fieri collationem in magna quantitate, cui subseribo.] Ita ille. 2. His positis, ad casum propositum affirmatiue respondet Pellizzarius in Man. Regul. tom. 1. tract. 5. c. 5. n. 13. vbi sic asserit: [Illud etiam hic monco, in vigilia Natiuitatis sumi posse collationem pinguem modo supra dicto, etiam in casu, quo, dilata coena in vespem, sub meridiem sumat refectiunculam: & probo, tum ex eo, quod Doctores supra concedunt posse sumi collationem tam copiosam, etiam in casu, quo vigilia Natiuitatis incidat in Sabbatho, & festum Natiuitatis in feria secunda, (in quo casu aequae cessat ratio concedendi refectiunculam adeo magnam;) labor, scilicet, nocturni Officij ac in praesenti casu, quo dilata coena in vespem, sub meridiem sumitur collatio: tum, quia ratio inducendi consuetudinem refectiunculae adeo magnae in vigilia Natiuitatis, videtur esse excellentia Praeterea, non autem solus labor nocturni Officij: talis aequae ratio aequae procedit, siue collatio sumatur meridiem, siue vespere, vt patet. Ita in terminis docti viri a me consulti.] Ita ille. 3. Sed, vt verum fatear, ego magis adhaereo sententiae negatiuae; nam talis consuetudo in collatione nocturna tantum praualuit. Et ita nostram sententiam tenet Trullench in Decal. tom. 1. lib. 3. c. 3. dub. 6. num. 11. & ante illum Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 5. c. 1. dub. 26. n. 6. Non audeo tamen damnare sententiam Patris Pellizzarij, imo puto probabilem: est enim ieiunium illud, ieiunium laetitia.

RESOL. CXIV.

An si quis v.g. amisit votum ieiunandi singulis sextis Ferris, & in illis aliquando incidat Vigilia Natiuitatis Domini, possit in collatione serotina sumere quantitatem pinguiorem?

Et

Et supponitur in predicta vigilia posse sumi in maiori quantitate etiam in casu, quo ipsa vigilia cadat in Sabbato, & dies Natiuitatis Domini in feria secunda.

Et inferitur, quod Religiosus Franciscanus, qui ex voto tenetur ieiunare a festo omnium Sanctorum usque ad Natiuitatem Domini non potest refectioem vespertinam pinguem sumere in vigilia Natiuitatis eiusdem.

Et an supradicta doctrina non procedat, si collatiuncula vespertina sumeretur mane, vel meridie in dicta vigilia Natiuitatis. Ex part. 10. tract. 12. & Milc. 2. Ref. 45.

Alibi in Ref. praterita, §. Tertia, & supra in Ref. 112. §. 1. in principio, & ad medium, & in Ref. 113. §. 2. & infra in Ref. seq. §. Notandum est, pro triplo maiori, quam in alijs diebus.

§. 1. Sypponoid, quod alibi docui, & me citato docet nouissimè Martinus de San Joseph in *Mon. Conf. tom. 1. lib. 2. tract. 5. de ieiunio, num. 3.* vbi sic ait: [En la Vigilia de Naidad ha introduzido la costumbre, que se puedan hartar los que hazn colacion de frutas, y conseruas, y cosas semejantes, como no se coman manjares demas substancia; como los que se fuelen comer a medio dia.] Ita ille.

2. Sed non deferam hic apponere verba Machadi, tom. 1. lib. 2. par. 4. tract. 3. docum. 7. n. 4. sic me citato asserentis: [A cerca de la colacion de la noche de Naidad, si sea licita vsque ad saturitatem, siendo de las cosas permitidas en colacion, no es doctrina constante entre los Doctores; porque aunque muchos comunmente defenden, que si; por auerlo entablado assi la costumbre. Nauarro, y otros que le siguen, condenan la colacion, que excede de la ordinaria; porque no juzgan por legitima la costumbre, que la ha introduzido. Otros dizen, que se puede hazir doblada la colacion, & tres vezes mayor que la ordinaria. Però el Dotor Sanchez, no solamente prouea, que es licito hazer colacion quanto cada vno quisiere, como sea de cosas permitidas en colacion, sino que tambien goza deste priuilegio el Sabado, que se ayuna por caer el dia de Naidad en Lunes. Ita Machadus. Supposito itaque quòd saltem in Vigilia Natiuitatis collatiuncula duplo possit sumi: v. g. secundum nostram sententiam, vsque ad vncias sexdecim; quod concedit prater Doctores à me alibi citatos Escobar in *Theol. mor. tract. 1. exam. 13. cap. 1. n. 102.*

Sup. hoc Sabbato in Ref. 2. 3. & 4. not. prater & in eisdem §. Alibi in Ref. praterita §. 1. & 4. & supra in Ref. 112. §. 1. & in Ref. 113. §. 1. & infra in Ref. seq. §. Norandum, in principio, & in alio §. earum annotationum.

3. Difficultas est, an hoc etiam sit licitum, si quis teneretur in illa die ieiunare ratione votiemissi, & negatiue responderet Roeriquez, docent. non posse consuetudinem introduci contra ea, que sunt de iure diuino, sed solum contra ea, que sunt de iure humano positiuo; obligatio autem ex voto proueniens est de iure Diuino, idcirco contra talem obligationem nulla poterit legitima introduci consuetudo. Et hac doctrina infert idem Auctor, Franciscanus, qui ex voto tenentur ieiunare à festo omnium Sanctorum vsque ad Natiuitatem Domini, non posse refectioem vespertinam pinguem sumere in Vigilia Natiuitatis eiusdem.

4. Verum his non obstantibus affirmatiue sententia adheret Pater Bardi de conscientia, *discrpt. 6. cap. 1. §. 14. num. 2.* nisi oppositum in vouendo intentum fuerit, posse sumi ab ipso vouente pinguem refectiunculam in Vigilia Natalis Domini. Et ratio est, quia votum de aliqua materia non obligat, nisi eo modo, quo lex Ecclesiastica circa eandem materiam, que cum obliget eo die ad ieiunium, permittens vespertinam refectiunculam pinguiorem, eodem modo obligat votum, dum oppositum non constat de intentione vouentis. Antecedens autem est nobis probatum, illud autem tali pacto ostendo: votum est quadam lex primata, quam vouens sibi imponit: ergo in dubio prælumendum est, quod lex ista priuata imposta fue-

rit eo modo, quo lex vniuersalis Ecclesiastica veratur circa eandem materiam, per illam prouide moderatur. Et hæc omnia docet Bardi *vbi supra*, qui citat Sanchez, Faustum, & Pasqualigum: quibus adde Pellizzarium, in *Manu. Regul. tom. 1. tract. 5. cap. 3. numero 12.* & ego libenter huic sententia calculum meum adiungo.

5. Verum, an supradicta opinio procedat si collatiuncula vespertina sumeretur mane in dicta Vigilia Natiuitatis, vt solent facere aliqui Eminentissimi Cardinales hic Romæ. Et negatiue respondet Trullencius in *Decalog. tom. 1. lib. 3. cap. 2. dub. 3. n. 9.* vbi docet, ea que dicuntur de maiori collatione in Vigilia Natiuitatis, intelligenda esse si nocte sumatur; locus autem si in meridie; nam consuetudo in collatione nocturna tantum præualuit; sed aliqui probabiliter affirmatiue sententia adherent, vt Pellizzarius, loco citato à me alibi adductus, cui nunc addo Patrem Pasqualigum in *Praxi de ieiunio, decis. 102. n. 9.*

RESOL. CXV.

An habentes Bullam Cruciatam possint in collatione vespertina ieiunij sumere aliquod casei, vel lactis, vniq; dicto Calceuallo, seu tomazzo?

Et an in Vigilia Natiuitatis Domini possit sumi collatiuncula duplo, aut triplo maior, solito?

Et quid est dicendum, si Vigilia Natiuitatis Domini sit in Sabbato, & licet in illo Sabbato, occurrat festum ieiunium quatuor Temporum?

Et an qui potest vesci carnibus in die ieiunij, & prater denotionem vult aliquo die vesci lacticiis, & non tenentur ieiunare? Ex part. 5. tract. 14. & Milc. in Ref. 2.

§. 1. Affirmatiuum sententiam docet Turrianus in *sum. p. 1. cap. 256. dub. 37. concl. 2.* vbi sic ait: Sumi etiam potest in refectiuncula aliquid casei, vel lactis ab his, qui possunt vesci lacticiis. Ita ille.

2. Sed negatiuum sententiam tenet Sanch. in *epist. tom. 1. lib. 5. cap. 1. dub. 25. num. 4.* vbi sic asserit. Collatio non potest fieri cum caseo, lacte, cremore amigdala, & triticeo, id est, *Almendrada, y Almidon.* Hæc Sanchez. Et reuera si Turrianus, loco citato *concl. 2.* & ego docet collationem serotinam non posse fieri cum piscibus, neque cum pisciculis paruis, vel ouis, nec alio quare asserat posse fieri cum caseo, nisi velis dicere, in sui fauorem DD. communiter asserere bellaria, que sumuntur ante, & post cenam, licite sumi in refectiuncula serotina, sed caseum ponendum videtur inter bellaria, que sumuntur post cenam: ergo, &c. Et ita sententiam Turriani videtur etiam docere Boffius de *triplici sub. sect. 4. cas. 18. n. 132.* vbi sic ait. Non negarem etiam in Quadragesima, vbi quis esset dispensatus quoad lacticiam, posse vna cum pane adhibere parum casei in collatione, quia cernimus communiter caseum in ientaculis apponi. Ita ille. Licet substatutius esse abstinere, idque consulendum.

3. Notandum est etiam hic obiter in vigilia Natiuitatis posse sumi collatiunculam duplo maiori solito, & ego alibi & nouissimè Turrianus *vbi sup. dub. 3. concl. 1.* Imò Sanchez ex doctis iunioribus loco citato *dub. 26. num. 1.* putat dictam collatiunculam in tali die sumi posse triplo maiorem, quam in alijs diebus, & refertur de vsu timoratorum etiam Religiosorum, qui extendit hoc, etiam Natiuitas Domini accidat feria secunda, & sic Vigilia sit in Sabbato, & licet in illo